

КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ: В ТЪРСЕНЕ НА РЕШЕНИЯ

Дочка Велкова

Институт за икономически изследвания при Българската академия на науките

Как да се цитира тази статия / How to cite this article:

Velkova, D. (2022). Korporativno upravlenie na darzhavnite predpriyatija: v tarsene na resheniya. (Corporate governance of state-owned enterprises: In search of solutions). *Economic Thought Journal*, 67(3), 399-401 (in Bulgarian).

To link to this article / Връзка към статията:

Published online / Публикувана онлайн: 29 July 2022

Submit your article to this journal / Изпратете статия за публикуване

<https://etj.iki.bas.bg>

Article views / Статията е видяна:

View related articles / Други подобни статии:

View Crossmark data / Вж. информация от Crossmark:

Citing articles / Цитиращи статии:

View citing articles / Вж. цитиращи статии:

КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ: В ТЪРСЕНЕ НА РЕШЕНИЯ

Дочка Велкова

Институт за икономически изследвания при Българската академия на науките

Държавните предприятия отново стават обект на изследователски интерес. Заглъхнала по време и след вълната на приватизация, темата възкръсва във връзка с участието на България в Евророната. По този повод е разработена монографията на двамата учени от Института за икономически изследвания при Българската академия на науките проф. Спартак Керемидчиев и д-р Мирослав Неделчев, които си поставят мащабна цел – да се установи състоянието и да се изведат най-важните проблеми на корпоративното управление на държавните предприятия, така че те да бъдат разрешавани с подходящи средства.

Авторите изграждат основите на изследването си върху задълбочено проучване на актуалната специализирана литература по корпоративно управление на държавни предприятия. Сред анализиранияте произведения фигурират класически трудове, а също и съвременни изследвания на водещи български и чуждестранни автори. Проучено е значението на държавните предприятия както за постигането на социални цели, така и за взаимоотношенията им с държавния бюджет относно предоставянето на публични услуги. Специално внимание е отделено на националната политика за държавна собственост и на избрани добри чуждестранни практики, чието прилагане би било подходящо за България.

Друга изследователска задача, която проф. Керемидчиев и д-р Неделчев успешно решават, е създаването на специална методология, базирана на Насоките на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) за корпоративно управление на държавните предприятия от 2015 г. Ценното в тази методология е направеното разделение на отговорностите по прилагане на принципите на ОИСР на три равнища: (1) законодателна власт и Министерски съвет като отговорни за създаването на рамката на корпоративното управление и формулирането на политика към държавните предприятия; (2) министерствата като принципиали на тези предприятия и (3) самите държавни предприятия като основни субекти на корпоративното управление.

Въведената от авторите методология за оценка на корпоративното управление е универсална и може да бъде приложена в други държави за нуждите на сравнителни анализи. Още едно потенциално предимство на методологията е, че чрез нея може да се наблюдава и да се отчита напредъкът в приложението на принципите на ОИСР за корпоративно управление на държавните предприятия на годишна основа в една или в няколко страни.

За нуждите на изследването и съгласно разработената методология е създа-

дена уникална база с данни за всички държавни предприятия за четири последователни години (2016-2019). В нея е събрана информация от годишните доклади, финансовите отчети и одиторските доклади, която е детайлно обработена и анализирана. Представен е пълен регистър на държавните предприятия, който отразява текущите промени в създаването на нови и в закриването на държавни предприятия.

Чрез индивидуален анализ на годишните отчети за дейността и одиторските доклади на всяко държавно предприятие за всяка от четирите изследвани години е оценена степента на прилагане на принципите на корпоративно управление и е поставена количествена оценка. След това всички държавни предприятия са класирани, изведени са средните оценки и са изчислени показатели за средна оценка и разсейване. Въз основа на това авторите установяват, че средното прилагане на принципите на корпоративно управление е на ниско равнище – около 30-33% за разглеждания период. Интересно откритие е, че държавните предприятия от регулираните сектори се представят по-добре от тези в конкурентните сектори на икономиката. Очевидно прилагането на принципите на добро корпоративно управление няма да се наложи от конкурентната среда, а за това се изискват административни усилия.

Особен интерес в монографията представлява иконометричното изследване за връзката между корпоративното управление и финансовото представяне на държавните предприятия. Крайният резултат е, че такава връзка не се установява. Това може да изглежда разочаровашо за догматичните теоретици на корпоративното управление, но проф. Керемидчиев и д-р Неделчев представят убедителни аргументи в подкрепа на този резултат.

Като допълнителен научен инструментариум за потвърждаване на авторова теза са проведени две социологически проучвания сред мениджъри на държавни предприятия относно нагласите им към корпоративното управление. Подходящо са подбрани два периода за провеждане на анкетите – преди и след приемането на Закона за публичните предприятия от 2019 г. Резултатите от тези изследвания разкриват малкото желание на мениджърите на държавните предприятия да спазват принципите на отчетност и прозрачност в работата си, ниската степен на разбиране на същността на принципите на корпоративното управление и необходимостта от провеждане на обучения по темата.

Богатата информационна основа е използвана и за извличане на широк набор от реални казуси, групирани като добри и като девиантни практики по корпоративно управление. Така количествените оценки се допълват с качествен анализ, който обогатява представите на читателите за истинското състояние на корпоративното управление в България.

За оценка на приложението на принципите на корпоративно управление на равнище законодателна власт и Министерски съвет е проучена законодателната рамка и практиките по установяване на национална политика към държавните предприятия. Министерствата-принципали също са оценени на годишна основа за целия четиригодишен период на изследването, като за целта е използвана информация от анализи на техни отчети, наредби и други приети от тях решения.

Резултатите от изследването са представени в богато илюстрирани и детайлни откъм числова информация визуални изображения и таблици. Те са коментирани с вещина от проф. Керемидчиев и д-р Неделчев, което улеснява достъпността и използването им. Предвид мащаба на изследването и огромната база данни, основните таблици с индивидуална информация за всяко държавно предприятие, както и въпросникът от социологическото проучване са представени в приложения на книгата.

Монографията е първо по рода си изследване на състоянието на корпоративното управление на държавните предприятия в България и е пионерно сред европейските държави. Извършването на такъв тип изследвания би било полезно и за други страни, особено там, където отделни индикатори сигнализират за съществени проблеми при корпоративното управление. В българския случай това е още по-важно, предвид необходимостта от проследяване на прилагането на Закона за публичните предприятия, който определя рамката на реформата на корпоративното управление.

Конфликт на интереси

Авторът декларира липса на конфликт на интереси.

Библиографска справка

Керемидчиев, С., Неделчев, М. (2021). *Корпоративно управление на държавните предприятия: в търсене на решения*. София: Изд. „Проф. Марин Дринов“, 184 с. ISBN 978-619-245-138-7.

Дочка Велкова е доктор по икономика, главен асистент в Института за икономически изследвания при Българската академия на науките, docha@club2000.org

Dochka Velkova, PhD, is Chief Assistant Professor at the Economic Research Institute at the Bulgarian Academy of Sciences, docha@club2000.org

Как да се цитира тази статия:

How to cite this article:

Velkova, D. (2022). Korporativno upravlenie na darzhavnite predpriyatiya: v tarsene na resheniya. (Corporate governance of state-owned enterprises: In search of solutions). *Economic Thought Journal*, 67(3), 399-401 (in Bulgarian).